Eduskunta

Liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

Invalidiliiton lausunto liikenne- ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi

Invalidiliitto kiittää liikenne- ja viestintävaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi hallituksen esityksestä eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi.

Invalidiliitto on fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten valtakunnallinen vaikuttamisen ja palvelutoiminnan monialajärjestö. Liitto edistää ja kehittää fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten henkilöiden mahdollisuuksia osallistua, liikkua ja elää täysipainoista elämää. Invalidiliitossa on lähes 24 000 henkilöjäsentä ja 141 jäsenyhdistystä.

Invalidiliitto on tyytyväinen, että liikenneturvallisuusstrategiaa koskevan periaatepäätöksen voimassaoloa on jatkettu nykyiselle hallituskaudelle. Haluamme vammaisjärjestönä nostaa aluksi esiin liikenneturvallisuusstrategian vision, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kenenkään tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Invalidiliitto arvioi liikenneturvallisuutta sekä mikroliikkumista koskevaa hallituksen esitystä vammaisten ihmisten ja esteettömyyden kannalta. Oleellista on esteettömyyden tunnistaminen liikenneturvallisuutta lisäävänä elementtinä.

Mikroliikennelupa

Invalidiliitto kannattaa mikroliikennelupaa. Pidämme erittäin tärkeänä, että kunnilla on oikeus määrittää kuntakohtaisia toimintamalleja yhteiskäyttöisten kevyiden sähköajoneuvojen tai polkupyörien vuokralle tarjoaville yrityksille, jotka harjoittavat elinkeinotoimintaa kunnan hallinnoimalla alueella. Fyysisesti vammaisten ja toimintaesteisten ihmisten lähtökohdista esteettömyys edistää liikenneturvallisuutta ja tätä tukee erityisesti

pysäköintiä, nopeusrajoituksia ja käyttöalueita koskevat lupaehdot. Lisäksi kunnilla tulee olla oikeus rajoittaa vuokralla olevien ajoneuvojen vuosittaista vuokrausaikaa.

Invalidiliitto esittää, että kunnat mikroliikennelupien valmistelun yhteydessä kuulisivat kuntien vammaisneuvostoja asiassa. Tässä viittaamme YK:n vammaisyleissopimuksen artiklaan 4 (Yleiset velvoitteet, kohta 3).

Virheellinen pysäköinti ja siirtolaki

Esteettömyyden ja sitä kautta liikenneturvallisuuden perustana on, että jalkakäytävät ovat kaikille jalankulkijoille yhdenvertaisesti käytössä. Tämä tarkoittaa sitä, että niille ei saa pysäköidä sähköpotkulautoja tai muita liikkumisvälineitä. Tältä osin valvontaa tulisi toteuttaa keskusta-alueiden ohella myös taajama-alueilla.

Invalidiliitossa nähdään, että kaikki jalkakäytävällä tai muulla vapaalla liikkumisalueella olevat virheellisesti pysäköidyt ajoneuvot aiheuttavat vaaraa liikenneturvallisuudelle ja ne tulee välittömästi poistaa. Yhdenvertaista liikkumista rajoittaa keskelle jalkakäytävää jätetyt sähköpotkulaudat. Esimerkiksi sähköpyörätuolinkäyttäjä joutuu väistämään keskelle jalkakäytävää jätettyä sähköpotkulautaa ajoradan puolelle taikka valitsemaan toisen reitin, jos sellainen on käytettävissä. On myös tilanteita, jolloin apuvälinein liikkuvan ihmisen matka estyy kokonaan.

Em. tilanteissa ei tule sovellettavaksi siirtolain 5 §:n 1 momentti, jonka mukaan kunta, kunnallinen pysäköinninvalvoja, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai poliisi voi siirtää virheellisesti pysäköidyn ajoneuvon näissä tilanteissa vasta, kun virheellinen pysäköinti on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuorokautta, eli 48 tuntia. Käytännössä esimerkiksi virheellisesti pysäköidyt sähköpotkulaudat muodostavat aina konkreettisen esteen sekä vaaratilanteita vammaisille ihmisille. Tämä riski nousee erityisen suureksi, jos nämä virheellisesti pysäköidyt sähköpotkulaudat ovat peittyneet lumeen vaikkapa jalkakäytävillä.

Esteettömyyden näkökulmasta pidämme hyvänä, että siirtolakiin lisättäisiin uusi pykälä, joka mahdollistaisi mikroliikenneluvan lupaehtojen vastaisesti tai ilman voimassa olevaa mikroliikennelupaa kunnan hallinnoimalle alueelle pysäköidyn ajoneuvon välittömän siirtämisen.

Päihtyneenä ajamisen ehkäisy

Kuljettajan päihtymys alkoholista tai huumausaineista johtuen on usein syynä sähköpotkulaudalla tapahtuviin onnettomuuksiin. Näitä ennaltaehkäisevänä toimena yhdenvertainen käytäntö muun moottorittomien ajoneuvojen kuljettajia koskevaa liikennejuopumussääntelyä on nykyistä tilannetta parempi. Selkeä 0,5 promilleraja ja puhallutustoimivaltuus ovat kannatettavia toimenpiteitä.

Suojakypärä

Invalidiliitto toteaa ilolla kirjauksen suojakypärän käyttöön kannustavasta lisäyksestä tieliikennelain 92 §:ään. Tämä on tärkeä ennen kaikkea vakaviin pään vammoihin johtavien onnettomuuksien ennaltaehkäisevänä toimena.

Vaikutusten arviointi

Vaikutusarvioinnissa on huomioitu yleisellä tasolla, että ehdotetut toimenpiteet tukevat toisiaan ja niillä vaikutetaan erityisesti liikenteessä heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden, kuten lasten, vanhusten ja liikkumisesteisten, turvallisuuteen. Tämän toteutuminen edellyttää, että lainsäädännön toimeenpanoon on riittävät resurssit. Lisäksi lain toteuttamista ja vaikutusta tulee seurata esteettömyyden ja liikenneturvallisuuden osalta. Tässä yhteydessä muistutamme YK:n vammaisyleissopimuksen artikla 9 (Esteettömyys ja saavutettavuus), jonka mukaan vammaisilla ihmisillä tulee olla yhdenvertainen pääsy fyysiseen ympäristöön ja kuljetukseen ja mahdollisuus mahdollisimman itsenäiseen liikkumiseen.

Taloudellisten vaikutusten arvioinnin yhteydessä nostetaan hallituksen esityksessä esiin sääntelyn vaikutus liikenneturvallisuuteen ja viitataan liikennevakuutusjärjestelmään, joka ei vielä täysimääräisesti kata sähköpotkulaudankuljettajalle aiheutuneita vahinkoja muun liikennevakuutusjärjestelmän mukaisesti ja siten yhteiskunnalle aiheutuvat kustannukset eivät merkittävästi vähene.

Invalidiliitto pitää vaikutusten arvioinnin osalta kuitenkin keskeisenä liikenneturvallisuuden kasvua. Tähän voidaan lainmuutoksen ohella vaikuttaa riittävällä tiedottamisella lain sisällöstä; promillerajasta, puhallutustoimivaltuudesta, valvonnan valtuutuksien lisäämisestä, liikennevirhemaksun mahdollisuudesta, suojakypäräsuosituksesta sekä siirtolain vahventamisesta.

Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa sähköpotkulautojen käytön ikärajaan. Invalidiliitto katsoo, että ikärajan tulisi olla 15 vuotta. Tällöin esim. 12-vuotiaat ja sitä nuoremmat eivät voisi ajaa sähköpotkulaudoilla jalkakäytävillä.

INVALIDILIITTO RY

Helsingissä 21. maaliskuuta 2025

Janne Juvakka	Laura Andersson
toimitusjohtaja	yhteiskuntasuhdejohtaja

Lisätietoja: Riitta Saksanen, asiantuntija; sosiaali- ja terveyspolitiikka
riitta.saksanen@invalidiliitto.fi